

Variációk férfibangra és zongorára

Bartók-emlékest a Radnóti Miklós Színpadon

Nem könnyű feladatra vállalkozott a Radnóti Miklós Színpad, mikor egy teljesen rendhagyó előadáson, Concerto című estjén Bartók teljes emberi arcát kívánta megmutatni. A szerkesztő Tószegi Zsuzsa kitűnő irodalmi anyagot válogatott a zenedarabok köré, Gáspár János rendező a művek szelleméhez hű szigorúsággal tervezte meg a színpadon szereplő egyetlen színész föltétlenül szükséges mozgását; Schandl Gábor színpadképe Ferenczy Béni plakettjének felnagyításával Bartókot szinte személyében odavarázsolta a pódiumra.

Keres Emil vállalta a legnehezebbet: a versek elmondását. A Bartókhoz írott művek, a bartóki hatás, példa alapján íródott, a hozzá humanitásban, szigorúságban, etikai igényben és játékos könnyedségben hasonló irodalmi alkotások sokszínűsége próbára teszi az előadóművész memóriáját is, képességeit is — de nehézsége mellett is lelkesítő feladat: a személyiség művészi eszközeinek gazdag kibontására sarkall. Keres versértelmezése olykor különösen újszerű értelmet adott egy-egy műnek, eddig föl sem fedezett tartalmi réte-

geket mutatva meg. Ilyen volt elsősorban Radnóti Hajnal-a, a Weöres Sándor gyermekverseiben fölfedezett tragikus hangulatok, József Attila Medvetáncának játékból fintorba fordított dühe. Nagy László és Illyés Gyula verseiben a gondolati keménységet, Juhász Ferencében az elhivatottság előli kitérés lehetlenségét meggyőző erővel szólaltatta meg.

Az est során a Concerto és a Cantata profana részletei felvételről szólaltak meg, különös hatást keltett, mikor a Cantata profana kórusába szinte beleolvadt Juhász költeményének néhány sora (A szarvassá változott fiú kiáltozása a titkok kapujából), majd ismét szétvált a két mű, hogy saját szólamán mondja az emberi kötelesség, az emberi tisztaság szavait, az alkotáshoz kész ember erőfeszítésének rettegését és fölemelő örömét.

A zenei anyag szerkesztése a bartóki életmű egységét és sokszínűségét reprezentálja. Nyilván elsodrőbb lett volna az előadás által adott élmény, ha Bartók nagyzenekari és kórusművei is teljesebben szólalhattak volna meg. A lehetőségek ezt nem engedték, s Bartók zongoradarabjaiból kellett válogatni. A Szon-

náta három tétele, a Szabadban, a Gyermekeknek II. kötetből, a 15 magyar parasztdalból, az Op. 14. szvit IV. tétele, a Medvetánc a Szonatinából az első részben, s a második részben a Román népi táncok öt részlete, a Perpatvar a Három burleszkből, a C-dúr rondo, a Három rondo népi dallamokból az Allegro barbaro jól reprezentálták az életmű erejét, humanitását, derűjét és satirikus hangulatait is.

A zongoradarabokat Dráfi Kálmán és Oláh Ferenc adta elő. Mindkét művész főszereplője volt az estnek, ami színházi előadásról lévén szó, elég ritka jelenség.

Előadasmódjuk, technikájuk szakmai elemzésére nem is vállalkozhatom, mindenesetre számomra, mint zenekedvelő számára játékuk erőteljes, színes és zavartalan élményt nyújt.

A Radnóti Színpad újszerű előadása bővítette az eddig kidolgozott műsorváltozatokat. A tehetséges Gáspár Jánostól újabb, a társművészetek összefüggését bemutató előadásokat várunk; a Színpad így megte-remtheti az esztétikai ízlésformálás új módszereit is.

Szabolcsi Gábor